Ч. 282. (453). Львів, Субота дня 18. падолиста 1916. Рік II.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

політична, економічно-суспільна й літературна ґазета.

Ціна примірника 6 сот.
На провінції 8 сот.
В зайнятих територіях 4 коп.

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:

На рік	18·— К.
„ півроку	9·— „
„ чвертьроку	5·— „
„ місяць	1·80 „

В краю і державі:

На рік	24·— К.
„ півроку	12·— „
„ чвертьроку	6·— „
„ місяць	2·40 „

За границю:

В Німеччині	28 мар.
В Америці	8 дол.
В инших державах	40 фр.

Рекляматцію вільні від почтової оплати. Рукописи приймаєть ся лиш оплачені, а звертаєть ся біля важнійші застережені. — „Українське Слово“ продають всі ира по цілім краю.

Адреса редакції, адміністрації й експедиції: ЛЬВІВ, ул. Руска ч. 3.

Потреба концентрації.

Удар, завданий нам заповідию з 5. с. м., спричинив переворот в українськім політичнім заступництві. Через виступлене „Союза визволеня України“ і „Українського клюбу“ з „Загальної Української Ради“, отся „Рада“, що вела досі українську політику в часі війни, перестала істнувати. Керму нашої політики супроти правительства та иньших посторонних чинників переймила знова орґанізація наших послів — „Українська Парляментарна Репрезентація“, зложена з усіх українських парляментарних послів з Галичини. Ведене політики перейшло знов до тіла, зложеного з повновласників народу, вибраних загальним виборчим правом — отже до тіла найбільш авторітетного супроти правительства і чужих, до тіла з несумнівною повновластию політичною від народу і — тіла зложеного з досвідних парляментаристів та одвічального перед масами виборців за свої політичні вчинки.

Ведене народної політики „Загальною Українською Радою“ було аномалією — тому, бо через те відсунено народних послів від кермованя політикою і від контролї над нею, а перенесено керму політики на иньші, меньше одвічальні, меньше поважні та меньше уповажнені круги і особи. Ведене політики „Загальною Українською Радою“ спихало галицьких независимих послів до ролї меньшости майоризованої Буковинцями враз з непосольськими, доси політично мало випробованими і мало досвідними кругами Галичан.

Склад сеї „Ради“ зміняв ся наче калейдоскоп та — годі се промовчати — не міг ніяк вдоволити людий критично думаючих, анї не викликував довіря загалу. Мабуть і правительству не здавав ся надто серіозним. Саме-ж істноване „Ради“ з так широкою компетенцією, яку вона в воєннім замішаню собі присвоїла, унеможливляло консолїдацію послів і виключало ведене політики посольською орґанізацією.

Коли посли виступали за сї два лїта політично, то хиба індивідуально як члени „Ради“, а не корпоративно. Всякі проби в сїм останнїм напрямі розбивались о істноване „Ради“ та о те, що провідники української політики воліли мати коло себе меньше поважну „Раду“ ніж поважну посольську орґанізацію, з котрої голосом, волею і осторогами мусїли би більше числити ся.

І тому факт розвязаня „Ради“ а заснованя солїдарного клюбу всїх галицьких послів є відрадним фактом, є оздоровленєм нашої політики, є фактичною консолїдацією наших сил. Кажемо „фактичною“, бо протиставляємо її позірній консолїдації, яка ніби-то була в „Радї“.

В „Укр. Парляментарній Репрезентації“ є злучені всї галицькі посли, всїх ґруп і відтїнків, в одну солїдарну кадру. Злучені вони не тілько статутом сего клюбу, але і єдностю інтересу своїх виборцїв і єдностю цїли: спинити лихі наслїдки актів з 5. падолиста с. р.

Отсей клюб сконсолїдований в собі і має збірну, рішучу волю, яка покриваєсь з волею загалу, відповідає думкам виборцїв. Тому опинились поза ними Буковинцї, котрих політичні інтереси, методи і цїли чимало відбігають від галицьких і котрі в нашій консолїдації могли би радше бути завадою як помочію. Не в числї клюбу сила, а в сильній збірній волї, в рішучости, єдности і непохитности.

В тяжкім теперішнім положеню, коли нам треба тих прикмет, красше лишити Буковинцїв з їх правительственною політикою на боцї. Ся їх політика їм може пожиточна; нам шкідлива, бо дезорґанізує нас в нутрі, а робить податливими на зверх. Наслїдки її впливу бачимо у вислїдах політики останнїх двох лїт.

Маємо одноцїлу орґанізацію галицько-українських послів, що покликана — то є: уповажнена народом і перед народом зобовязана — вести народну політику супроти всїх позанаціональних чинників. Річ суспільности станути солїдарно при своїх послах, підперти їх голос, скріпити їх протести, заяви і жаданя.

Хвиля є грізна і не може бути в нас хитаня, як і не може бути несолїдарности чи розбіжности.

Тому і не може бути в нас двох тїл до веденя політики, як то декто, — хоч, що правда, відокремлений — думає.

Теперішня хвиля вимагає рішучо єдности політики і єдности керми її. Всякий дуалїзм був би самоубійством,

Творити ще иньше тїло з компетенцією, подібною до компетенції клюбу, значило би засудити нас з гори на політичну програну, бо ввело би розлад у політику та уможливило би чужим політичним чинникам говорити з тим

ВІЛЬГЕЛЬМ БЕЛЬШЕ.

Природа і мистецтво.

(Далї).

Астроном, в затишї своєї робітнї, получений з небом своєю люнетою і спектральним апаратом, бачить ті фонтани на сонцю, ті снопи червоних ґазів відної матерії, що підіймають ся на двайцять тисяч миль в соняшній атмосфері. В щасливу хвилю відхилюєть ся для нього заслона Марса: білі полярні пятна відбивають прекрасним контрастом від червоної поверхнї сушї і від зеленої води, в математично гарних лініях перехрещують ся сї славні канали, наче ніжна, філїґранна робота відзеркалюють таємні подробицї сих таємних островів і частин сушї.

В найдальших навіть окраїнах, там, де вже нам не дописує люнета, на межі всесвіта, навіть там бачимо мраковину, укладаєть ся в ритмічні форми: в орнамент спіральної лінії, що творить ніжний перстїнь. Може се стиснута картина світа зір, так як той, що його творить наше сонце і наші зорі, віддалені від землї на білїони миль. Але такий світ має свою гарну форму, носить ся, мов велитенська арабеска у всесвітї, так як тут підіймаєть ся се перце інею на поверхнї Міґельзе. Арабеска світа блисне і по столїтах впаде її світляна постать в око, в мозок думаючої істоти на котрійнебудь з планет, як тут паде світиль сього хрустального перця в моє око і постать ту відчуваєть ся, як красу, як орнамент мистецтва по думцї того, що сї малі творіня називає в своїй лїлипутиній роботї: „красою“. — Навпаки мікроскоп. З глибин земного океану, з таких глибин, в яких би могла потонути гора Ґаврізанкар, добуваєть ся на світло прібка мулу, скількість його рівна нюхови табаки, криє в собі тисячі таких величних, мистецьких творів, що один із сучасних дослїдників природи, а разом з тим любитель мистецтва, ужив їх на зразок до нового рода орнаментації в приноровленю мистецтва до ремесла. Кождий з тих малих творів — то мікроскопійно мала шкаралуща з рідні радіолярїів, одно з тих сотворінь, що творять неорґанізований шматок протоплязми і є першим щаблем розвитку житя. Що найменше чотири тисячі відмін таких радіолярїів будує кождий иньший рід домика, кожда знова хатка така величава, як найдосконалїйша мікроскопійно філїґранна робота мистця-золотаря.

Від таких сотворінь, складених тільки з одної комірчини, припускаємо, що почало ся житє на землї в найбільш віддалених часах, а почало ся від того, що остає для нас як останний образ нескінчево далекої системи світів, від мистецько гарних орнаментів!

Було се те саме житє, що пристроїло райську птаху в чаючу роскіш красок його вбраня — житє, що сотворило хохляк, метелині крила, водні лелїї, чар над чаром крізь цїлу, повну житя землю, білїони лїт в зад, усе так само.

На мойому бюрку стоїть металевий притискач, що зображує давно загинену ящірку. Той малий Етозавр жив перед мілїонами лїт в часах третичної формації в околицях Штутґарту. При відповідній нагодї попала громада зложена з двайцять чотирох братів в баговинє, що перемінило ся згодом в пісковик і тою замотаною дорогою опинив ся до нинїшного музею в Штутґартї, де переховують той дорогоцїнний шматок пісковика разом з двайцять чотирма Етозаврами. І от сей гад, довгий на долоню, має на кождому щитку цїлого панцира орнамент в формі малого промінистого сонця, виконане з такою елеґанцією і знайомістю естетика, що кождий профан вважає той притискач величавим твором мистецтва, а се тільки відлив промінистих щитків, що істнували стільки і стільки лїт перед народженєм чоловіка.

І триває до нинїшної днини! На тому самому бюрку стоїть правдивий, твердий панцир істнуючого ще нинї панцирника східної Америки. Як відомо, скіра тих звірят є майже на цїлому тілї така тверда, як у рака, але в скамянїню стала вона правдивим архитвором мистецтва. Продовж хребта тягнуть ся бронзово-жовті перстенї панцира, а на кождому з тих перстенів бачимо той сам орнамент, наче наслїдуванє незвичайно ніжної мережки, або знова ряд шнурочків, тороків, помимо, що нема тут анї складок, анї відірваних ниток. Сей панцир кінчаєть ся з переду і з заду чимсь в родї сїдла, що вкрите знова зовсім відмінним сітковим орнаментом з округлими, перстективічно упорядкованими очками, иньший знова орнамент покриває голову, а ще иньший хвіст. Не один дивував ся в мене, дивлючись на сей панцир і вва-

українським тілом, котре через свій склад більше уступчиве.

Істноване двох тіл, утворених на ріжних засадах та о ріжнім складі, лише внесло би безладе в галицько-український табор, відчиняючи вільне поле особистим інтриґам, амбіціям і суперечкам.

А на се тепер не пора. Сего нам тепер не вільно й пробувати, бо ворог перед ворітьми ґорода! Не пора тепер вносити неодноцільність і роздвоєне в нашу політику лише тому, щоби сю чи ту личну амбіцію вдоволити. В „Укр. Парляментарній Репрезентації“ заступлені всі українські партії і фракції Галичини в відношеню такім, як його виказали вибори. Нема нікому кривди. Годі задля личностий ту природну, здорову і одиноко тверду основу орґанізації вивертати горі дном. Як з неї раз зійде ся, віддає ся політичну орґанізацію на судьбу припадку, особистих зглядів чи упереджень та довільного добору осіб.

Замісць певного крітерія (мірила) зачинає рішати самоволя і амбіції одиниць чи котерій. Серед заверюхи подій треба нам одначе твердої орґанізаційної основи, яку ніякі софізми не захитають. А такою є виборча картка, голос народних мас.

З тої причини одиноким — позірним — виїмком могло би бути хиба лише притягнене бувш. укр. галицьких соймових послів до розширеної „Укр. Парл. Репрезентації“, — як рівнож народом вибраних заступників. Так є у Поляків, що мають посольське коло вузше (віденське) і ширше (з соймов. послами). Се останнє вважаєсь найвисшим національним ареопаґом політичним.

Иньша річ, що можлива є українська орґанізація, на якої терені могли би зійтись усі Українці, яка одначе ніяк не може мати практично-політичної компетенції, не може бути конкурентом і підкопувачем поваги „Укр. Парляментарної Репрезентації“.

Така міжпартійна орґанізація може мати компетенцію лише в справах справді загально-українських, як квестія независимости України, спільні національні маніфестації перед чужиною, укр. пропаґанда в чужині і т. п. і на тім поли мали би чимало роботи.

Я реасумую; Під нинїшну хвилю треба нам концентрації независимих тіл.

Вицвітом її спільний клюб галицько-українських послів. В його лише руках повинна спочивати керма політики в нинїшну тяжку хвилю, а не може бути роздвоєня сил. Весь нарід повинен згуртуватись солїдарно довкола своєї посольської репрезентації. Всї личні амбіції мусить підчинитись народному інтересови. Лише в таких умовах є можлива доцільна, рішуча і непохитна — справді народна політика. Се моє тверде переконане, якому вважаю конечним публично дати вислів.

Др Льонгин Цегельський.

Маніфест Української парляментарної репрезентації.

Німецькі часописі подають зміст маніфесту Української парляментарної репрезентації, який до речі придержала нам цензура. Між иньшими „Neue Freie Presse“ пише:

Українська Парляментарна Репрезентація вирядила до українського народу маніфест, якого хід думок слідуючий:

„Сповіщене відокремлене Галичини загрожує виключенем Українців з народного парляменту і відісланем їх до куріяльного галицького сойму з польською більшістю. Через те тратять Українці місце відклику до других народів держави. В галицькому соймі їх голос остане нечутим, а ціле житє галицьких Українців віддане в руки сойму означає відбудову Польщі українським коштом. Режім колишньої польської держави ідентифікував ся з економічним і культурним упадком Українців. Длятого зустріли галицькі Українці своє прилучене до Австрії, як спасене.

Початковий віденський режім і 1848 р. дав Українцям світлїйші вигляди. В 1848 р. поставили „Головна українська народна рада“ і українські посли в парляменті програму національної автономії і поділу Галичини. Дотичний цісарський патент був уже підписаний, але оголошене його спинено в останну хвилю. Заведене краєвої автономії погіршило положене Українців і віддало їх польській більшости в соймі і адміністрації.

Щойно виборча реформа 1907 р. принесла зміну на красше а між иньшими і надію на український університет; галицька соймова виборча реформа зміцнила становище Українців в соймі, хоч забезпечила їм тільки 27 процент мандатів. Оперті на парлямент надіяли ся Українці здобути національну автономію постепенно. Українці сподівали ся досягти що найменше поділу Галичини і національної автономії, коли вже не освободжена російської України.

Усі побоєвища в Галичині, Польщі, Полісю, Волині, над Сочею, в південному Тиролі і Сербії напоєні українською кровю, засіяні українськими кістьми.

Сей посів уповажнює Українців до запоруки красшої будучности. Відручне письмо з 5. с. м. перечеркує усі їх оправдані сподіванки.

Одначе з поширенем польської власти Українції ніколи не погодять ся. Українська Парляментарна Репрезентація заложила проти того торжественний протест. Український народ зєднаєть ся довкола своїх представників і прилучить ся до протесту. Правительство мусить знати, що Українці вважають всяке поширене краєвої автономії Галичини актом проти них і що тільки в поділі Галичини після національних територій вони бачуть можливість розвязки.

Збори німецьких демократів (вільнодумців) в справі відокремленя Галичини.

14. с. м. відбули ся у Відни в VII. окрузі Mariahilfestrasse 22. збори німецьких демократів в справі відокремленя Галичини. Реферат виголосив посол до Ради Державної і радник двору барон Гок. В довшій промові підчеркнув референт, що вилучене Галичини від довшого часу входить в політичну програму німецьких партій, висказав ся однак за повною національною автономією обох головних народів Галичини: Українців і Поляків. Немило вразили присутних деякі сумніви і підозрівання бесідника, один доказ більше, як мало німецькі посли обзнакомлені зі справами, котрі лежать поза їх виборчим округом.

Виводи посла барона Гока викликали оживлену дискусію, в якій взяли участь редактор Володимир Калинович і посол Др. Трильовський. Оба бесідники змалювали невідрадне положене галицьких Українців цілим рядом фактів і представили наглядно, чому якраз заповіджене вилучене Галичини серед австрійських Українців викликало таке занепокоєне і правне застережене зі сторони парляментарних клюбів і Загальної Української Ради. Тільки поділ Галичини, який вже в р. 1848 був так близький до розвязаня, являєть ся одиноко можливою розвязкою справи. Оба українські бесідники звернули увагу присутних на ті жертви, які поніс український нарід

Виводи проф. Калиновича і посла Трильовського зробили на присутних сильне враженє, бо довідали ся неодно, чого з часописий вичитати не можна... Грімкі оплески і признаня доказують, яке заінтересоване викликала „галицька проблема“ в інтерпретації людий, які на місци були свідками численних перепон, з котрими бороти ся мусить український нарід на кождім кроці.

Дуже гарну промову виголосив віденський адвокат і член громадської управи середмістя Др. Максиміліян Штіґліц, котрий вказав на ролю австрійських Українців, як справдішніх „Тирольців Сходу“. Міродайним австрійським кругам не може бути байдужним спосіб розвязаня галицької справи. Повна національна автономія обох народів в Галичині має бути правно переведена, передовсім справа шкільна мусить бути так поставлена, щоби Українці, які дали численні докази свого патріотизму, могли на своїй земли без лишніх опікунів рішати свої національні і культурні справи.

Предсїдатель зреасумував усі виводи і подякував зібраним за численну участь. З українських послів були присутні: Лев Левицький, Др. Трильовський, Стефаник і Др. Цегельський, з німецьких кромі барона Гока також посол Офнер і и. (М. О.)

З думок про Польщу.

ГАГА. Після тутешніх дневників дипльоматичні представителї Росії дістали поручене нотифіковати протест Росії проти створеня Польщі. Російське правительство стверджує неважність дотичної проклямації і дальшу приналежність польських провінций до російської держави як і силу присяги зложеної мешканцями на вірність цареви.

ПЕТРОГРАД. В часї отвореня нарад російської Думи провідник польської парляментарної ґрупи Гарусевіч відчитав заяву, в якій сказано: В хвилю, в якій війна в повному розгоні, німецькі держави мали сміливість упередженя долї не тільки Польщі але цілої середущої Европи. Сотворене Німцями Польське Королївство під богатьома оглядами буде зависиме від німецьких держав. Польський народ не згодить ся на се німецьке розвязане квестії, яке противить ся всяким його змаганям. Заложім сильний протест. Німцем був той, що проповідував поділ Польщі, Німцем є той що запобігає історичну конечність зєднаня Польщі. Наслідки поступованя Німеччини криють в собі небезпеку викривленя дійсної волї народу. Той спосіб поступованя змагає очивидно до витвореня незгоди поміж Поляками а Росією і її союзниками, щоби в очах цивілізованого світа оправдати обурюючу рекрутацію. Ми певні — кінчив Гарусевіч — що в тїй траґічній ситуації польський народ не буде опущений і що поступоване німецьких держав не полишить ся без того, що Росія і звязані з нею союзники запротестують перед світом і що польське питане буде в цілости розвязане.

Телеґрафічне кореспонденційне бюро додає до того таку увагу: „Ходить тут очивидно о замовлену російським правительством роботу, яку польський народ зуміє оцінити. Коли би польські посли не заняли такого становища, були би вже з певністю в дорозі на Сибір“.

ПЕТРОГРАД. Російська державна Дума почала наради. Президент Ґолубінов отворив наради промовою, в якій зазначив, що усі думки народу і усї його змаганя мусять звернути ся в народній обороні.

Член державної Думи Шебеко відчитав заяву в польській справі, з якій сказано, що крівaві руки прастарого ворога Польщі подали тепер Польщі облудну самостійність, але польський народ не дасть ся, так негідно для нього, ввести в блуд. Польське питане розваже Росія і її союзники.

Член державної Думи Шоґловетов заявив в імени правиці, що нема слів вислову обуреня, якого дізнаєть ся на вид болісних досвідів, які накладає на Польщу жорстокий, погорджуючий всякою святістю ворог. В тих днях досвідів повинна заясніти в серцях Поляків, що находять ся в ворожому таборі лицарська відозва, яку дня 14. серпня 1914. вирядив до них ґенераліссімус на царське заряджене. Тоді послідувала перша, дійсна відозва, яка взивала Поляків, аби зєднали ся під скиптром російського царя.

Події першого року війни унеможливили реорґанізацію російської Польщі. Помимо того, серед відгомону армат, одержали Поляки з царського порученя самоуправу громад. Поляки повинні визбути ся всяких підозрінь, начеб їх відроджене опізнювано з розмислу. Независимість проголошена німецьким і австрійським ґе-

---

жав його архитвором техніки в мистецтві і з великим дивуванєм довідував ся, що сї малі, веселі панцирники за житя носять на собі ті скінчені твори мистецтва і в тому естетичному, празничному строю вирушують безпечні до муравлищ на нічні лови, що рік в рік стільки а стільки панцирників в тому богатому панцирі приходить на світ, начеб та краса була зрозуміла сама собою.

„Мистецтво, чоловіче, маєш тільки ти!“ сказано сї слова перед стотрийцятьма лїгами. Думаю, що вже пора викинути їх на вижку. Маю велику охоту, для нашого, двайцятого столїтя, кинути клич, що протиставлене, що не таю сього сам, сформулованя того противенства не є дрібничкою. Одначе — бачу поміж тими противенствами лучники, коли спочиваючи, візьму свого панцирника до рук.

Від часів Шілера ми навчили ся під богатьома оглядами думати инакше про того чоловіка, що „сам один“ володіє мистецтвом. Досліди природи в XIX ст. виявили, які вузькі узли лучать нас з цілим всесвітом, з цілою природою.

Один великий, таємний шлях розвитку веде від людини аж до радіолярiїв, від радіоляріїв до млаковини. Одначе мимо того, що з одного боку збирають ся в минулому столїтю факти за фактами, дякуючи зелїзній праці сміливих умів, не достає ще фільозофічного поглубленя речі. Можемо навіть впевняти, що більшість людий, які ті факти в природі признають такими, не здає собі справи в найважнїйшої її послїдовности.

(Далї буде).

нерал-ґубернаторами означає для Польщі дорогу до гробу, дорогу, яку до того мусять перейти крізь ріку крови. Ратунок їх лежить в руках Росії, спорідненого оборонця Славян. Розвязка польського питаня може вийти тільки з великодушної доброти російського царя.

Другі бесідники говорили в подібному дусі. На прикінци засіданя зложив в імени правительства міністер внутрішних справ Протопопов заяву, що правительство як перше так тепер незмінно опираєть ся на прінціпах відозви ґенераліссімуса і промови виголошеної 1915 р. бувшим президентом міністрів Ґоремикіном. Правительство опираєть ся рівно сильно на ту відозву, як на кров гордих народів пролиту в полі виключно для святої справи неторкаємости держави царя проти замахів жорстокого ворога, який не знає ніякої свободи ні справедливости.

КОПЕНГАГА. З огляду на нові відносини в Польщі конферував президент міністрів Штірмер дня 7. с. м. більше як годину з анґлійським послом Бушеманом і французьким послом Палеольоґом. По тій конференції висловив ся анґлійський посол супроти одного дневникара: Німеччина дала Полякам зменшене королівство. На питанє дневникара, чи Поляки самі погодять ся зі зменшеним королівством, то після його погляду так не є.

Світова війна.

Бетман-Гольвеґ і Буріян.

БЕРЛІН. Міністер заграничних справ бар. Буріян продовжав вчера перед полуднем конференцію з канцлером Бетманом-Гольвеґом.

Чи можна говорити про мир?

ЛЬОНДОН. В палаті громад запитав Мазон правительство, чи може відбути ся дискусія над питанєм закінченя війни і над пропозиціями закінченя війни і над пропозиціями німецького канцлера. Міністер Бонар Ляв відповів, що нічого про те не знає, щоби канцлер запропонував мирові умови, котрі-б не основували ся на прінціпі німецької побіди. Міністер переконаний, що переважаюча більшість палати поділяє його думку, що така дискусія під теперішну пору не довела би зовсім до корисної цілі.

Положенє в Мексику.

МЕДІОЛАН. „Secolo“ доносить: Дипльоматичні вістки, які одержано в Римі, говорять, що положенє в Мексику є дуже поважне. Вістки ті говорять про оружну інтервенцію Зединених Держав, як о річи, що має безпосередно послідувати.

Мирові пляни Вільзона.

БЕРЛІН. „Localanzeiger“ доносить з Ротердаму: „Daily Telegraph“ доносить з Вашінґтону: Від нового вибору Вільзона займають ся вашінґтонські часописі відомим бажанєм Вільзона, привернути Европі мир. Вашінґтонський справоздавець „Nev Jork Evening Post“, що від шістьох літ остає в стислій лучности з Білим домом, пояснює: Вільзон загалом знає про погляди на скорий мир і використує першу ліпшу нагоду, що станеть ся скорше, аніж загал припускає. Сумніваю ся, чи зміг би президент прискорити кінець війни, коли би він мав до розпорядимости тільки свою добру волю. Але він міг би запросити воюючі держави обіслати конференцію, яка би вияснила условя мира кождої держави з осібна.

Така конференція не привелаб сейчас до завішеня оружа, але коли представники европейських держав раз зійдуть ся, то сумніваю ся, чи вони розійдуть ся скорше занім, не зарядять завішеня оружа на час, щоб випрацювати для всіх гідні условини мира.

Для тої ціли міг би президент працювати день і ніч.

Вільзон не думає вмішувати ся в европейську політику, але постановив забезпечити Зединеним Державам голос в союзі, який в будучности стояти-ме на сторожі світового мира.

Російське звідомлене.

З дня 14. падолиста.

Над Нараївкою в околиці села Липиця Долішна і Свистільники підприємства стежних відділів і огонь армат.

В лісистих Карпатах відперто ворожі наступи в околиці Явірника і на південь від гори Преве.

На семигородськім фронті, в долинах рік Тротуз, Оітез і Турґулюй відперто ворожі наступи. В долині Алюти удало ся ворогови виперти румунські війська. В долині Сіль заняв ворог село Румбещі.

В Добруджі положене незмінене.

Г. Сенкевич.

1846 — 1916.

Як ми вчера коротко донесли, умер великий польський письменник Г. Сенкевич. Умер на чужині в хвилю, коли його батьківщина підіймаєть ся на стрічу новому житю.

Був се великий мистець слова, що в часах свойого творчого розцвіту умів опанувати матерію і дати великі суцільні твори, які перекладені на мови культурних народів, рознесли його і польське імя по широкому світі.

В хвилю, коли уся Польща здрігнула ся від сумної вістки про втрату одного із своїх найбільших, миб не хотіли згадувати того, що і так усім відоме, становища покійного до нас і до найсвітліиших хвиль і постатий нашої визвольної боротьби. Ставувши на становище неприєднаного ворога усього, що не польське, а з осібна польському вороже, не вмів покійник задержати рівноваги і кинув болотом на те, перед чим свій і чужий мусів приклонити коліно. Розійшов ся з історією, етикою, а собі і своїй творчости тільки пошкодив. Його „Ogniem i mieczem“ написане в висше описаний спосіб, для історика літератури втрачений твір, зіпсований інвективами, які в мистецві не можуть мати місця. Тим самим вирядив покійний польській суспільности велику шкоду. Скривив її мораль, заслонивши здорові очі польського народу брудними склами нетерпимости і шовінізму. Про його конфлікт з українською молодіжю ми теж згадувати не хочемо. Приглянемо ся натомісць Сенкевичови, як творцеви.

Сенкевич родив ся 4. мая 1846 р. на Підлясю в Волі Окшейскій. Ґімназію покінчив в Варшаві і там ходив до процвитаючої в той час Головної школи на фільозофічний факультет.

В тогочасній боротьбі поміж „молодими“ і „старими“ не брав безпосередної участи, одначе стояв близько до молодої преси і друкував свої твори в „Przeglądzie Tygodniowym“, проявляючи в перших творах сліди позитивістичного світогляду. В 1873 р. почав писати тижневі фейлетони в „Gazecie polskiej“ під псевдон. Літвос. 1876 році виїхав до Німеччини, Франції, Анґлії і Америки. З того часу походять його „Listy z podróży“ і ряд новель, справжних архитворів, що усталили його славу. Тимчасом його поміщицько-консервативна природа відзиваєть ся, починає писати до консервативної „Niwy“ а 1882 р. обняв редакцію „новоконсервативного“ „Słowa“, яку зложив кілька літ опісля. 1891 р. обїхав Африку. 1900 р. обходив ювілей письменської творчости. Поклонники його таланту дарували йому хутір Обленґорек.

Заходом варшавського „Tygodnika Illustrowanego“ вийшли його твори в XXXII томах, які доповнили V. томів необнятих збірним виданєм. В 1906 р. вийшла його повість „Na polu chwały“, що говорила уже про заник його творчої сили.

„Quo vadis“ перекладене на европейські мови, „Bez dogmatu“ та поменші новелістичні твори забезпечили Сенкевичеви світову славу. Бачимо в них творця, що „творить людий з найвисшою пластикою і внутрішною консеквенцією“. Його „Ogniem i mieczem“ одначе, при усіх технічних цінностях, „занедбує — як каже Фельдман — пластику, послідовність історичну; маляр народної пересічности відтворює в майстерський спосіб погляди і ідеї пересічного польського шляхтича, замісць підійняти ся висше і просвічувати високою думкою. По романтиках писав він свої повісти, по творах, що у величаву форму замикають дійсно могучий зміст — геройство духа в найвисшому значіню того слова.

Тим гірше, що Ярема Вишневецький заступив собою в очах польської більшости постаті Міцкевича, Словацького і Красінського; тим гірше, що ідеї любови і геройства народів проповідувані Найбільшими, заглушила дика постать того Вєшателя“ (W. Feldman: Współczesna literatura polska 1864—1907). „Повернув взад — читаємо далї — Сенкевич польску думку“. „Але й нема в його артистичних средствах ані одного, яким би передше не послугували ся епіки усіх народів і часів. Не вніс він до скарбниці мистецтва ані одного нового елементу“.

„Не мав він стільки умової сили, щоби кинути нові понятя, є на стільки артистом, що своїми картинами захопив і звернув зір тисячів до минулого, замісць до будучности“ (ст. 194).

Але мимо того всього, з Сенкевичем сходить в могилу великий технік слова, майстер, зросту французького Діма, що міг був богато принести народови, бо умів захоплювати читача. Не приніс, бо будучи на злій дорозі, повірив в її святість.

М. Г.

Новинки.

— **Церковна музика.** В Преображенській церкві (ул. Краківська) відспіває міш. хор під управою о. проф. І Туркевича:

В суботу дня 18. с. м. за упокій бл. п. Цісареви Елисавети о 9. год. рано: 1) Рудковського Службу Божу e-moll. 2) Бортнянського концерт XXXII c-moll.

В неділю дня 19. с. м. о 10. год. рано: 1) Вербицького Службу Божу as dur. 2) Бортнянського концерт XXVIII g-dur.

Ві второк в день св. Михаїла о 10. год. рано: 1) Геселього Службу Божу c-dur. 2) Лисенка концерт „Камо пойду“ d-moll.

— **Смерть німецького посла у Відни.** В четвер о годині 5. по полудни помер німецький посол при віденськім дворі Чіршкі. Причиною смерти був параліж серця.

— **Відзначенє Українця.** Кость Цурковський надпоручник при 24. п. п. дістав „Signum laudis“. Се вже його третє відзначенє.

— **Вістка з полону.** Від атамана У. С. В. Сеня Ґорука наспіла позавчера до родини вістка, що він живе. Дістав ся в полон в послідних страшних боях під Бережанами і є тепер в дорозі на місце постійного поселеня, невідомо куди. Разом з ним є більше полонених в послідних боях наших офіцирів.

— **Краєве бюро Патронату** Спілок ощадности і позичок уладить в Кракові або у Львові а навіть в обох сих місцевостях в грудни с. р. двотижневий „Практичний курс науки для управителів і касієрів Спілок ощадности і позичок“, наколи Спілки патронатські зголосять достаточну скількість відповідних кандидатів, котрих зужиткованє в праці Спілок буде запевнене. Бідні кандидати за мало засібних Спілок можуть отримати запомогу обнимаючу зворот видатку на білет зелізничий III клясою і 30 кор. на кошта утриманя. Кандидати з засібнійших Спілок можуть бути приняті тілько на власний або Спілки кошт. Зголошеня кандидатів власноручно написані і через Спілку поперті, належить вносити до дня 25. падолиста с. р. до бюра патронату для Спілок ощадности і позичок при Виділі краєвім у Львові ул. Міцкевича ч. 3.

— **З неволї.** До проф. Студинського наспіла картка від полоненого свояка п. Данила Вахнянина: Перовск 28. IX. 1916 р. Дорогі! Я живу яко тако. Останними часами вандрував з ляґру у ляґер. Видів ся з многими Українцями. У Ташкенті був разом із Климом Слюзарем, на жаль тільки один тиждень. З иньших Українців були там др Дмитро Левицький, Володимир Левицький, Івашко, інжинер Кашубинський, Степанівна, Троян, Сабат (Українець з роду але до сього не признаєсь), професор Примак і судія Кордасевич, нотар Добрянський і много академиків. В Перовску є: др Брик, др Людкевич, інжинер Яворський, майор Шафранський, оберфервальтер Дольницький, Бачинський, судія Колодій. (Підпис: Данило Вахнянин Kriegsgf. Off. Перовск. Туркестан).

— **На пяту воєнну позичку.** Галицький акційний Банк гіпотечний у Львові зістав уповажнений принимати підписи на пяту воєнну позичку.

— **Іменованє.** Радникови висшого краєвого суду у Львові Львови Максимовичевичеви, з нагоди перенесеня його на власну просьбу в стан спочинку, надав Цісар званє радника двора.

— **Убитє німецького конзуля.** Як доносять з Америки, німецький конзуль в Параль Едґар Кох зістав або убитий або увязнений біля Санта Розалія, розбійниками які хочуть вимусити окуп. Конзуль виїхав з Параль везучи срібло, вартости 50.000 долярів, призначене для одного американського копальняного товариства.

— **Погоня за „Deutschland“.** Як доносять з Ціріху, о щасливий поворот підводного торговельного судна „Deutschland“ в Анґлії закладають ся. В погоні за судном беруть участь і торговельні пароходи союзників.

— **Положенє російських жовнярів у Франції.** 28. вересня в військовому таборі в Мелї, розстріляно вісім російських салдатів, які

вбили свого полковника Кравзе. 30 других салдатів відіслано до Росії на досмертну тюрму. В Тулюзї арештовано 40 російських моряків парохода „Аскольд“ і віддано під суд під замітом революційної пропаґанди. В одній з марсилійських касарень бють салдатів батогами. Коли зважимо, що російські салдати, що пішли обороняти Франції, відрізані герметично від світа, то тих кілька подій кине нам промінь світла на положене, в якому вони найшли ся на землї Робеспієра.

ОПОВІСТКИ.

Субота, дня 18. падолиста 1916.

Нині: 18. падолиста гр.-кат. Галактеона, римо-кат. Оттона оп.

Завтра: 19. падолиста гр.-кат. Павла, римо-кат. Ельзабети.

Послїдні вісти.

З ГОЛОВНОЇ АВСТРІЙСЬКОЇ КВАТИРИ.

З дня 17. падолиста 1916.

На східнім фронтї.

Фронт ґенерала кавалерії архикнязя Карла:

На схід від Предальського гостинця переломали австро-угорські і німецькі війська ворожі лінії. Позатим в північній Волищинї положене також корисне. Вчора полонено там всїх 2000 бранців.

В Соозмезе відбили Баварцї Рункуль Маре. Боротьба о височину на південний схід провалу Тельґіе тривають далї.

В лїсистих Карпатах місцями оживлена діяльність армат.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Нічого нового.

На італїйськім і півд.-східнім фронтї.

Ніяких надзвичайних подій.

Заступник шефа Ґенерального штабу пільний маршалок-поручник **Ф. Гефер.**

З ГОЛОВНОЇ НІМЕЦЬКОЇ КВАТИРИ.

На західнім фронтї.

Фронт пільного маршалка баварського наслїдн. престола Рупрехта:

На обох берегах Сомми приходило часами до дуже сильної діяльности армат. Над вечір відбув ся наступ Анґлїйцїв біля Бюкур, якого підготований огонь перейшов і на південний беріг ріки Анкр. Ми зломали його так само, як нічний наступ на захід від Ле Сер. На шляху Флїр-Тельої здобув ґвардійський полк ч. 5. при очищуваню одного анґлїйського гнїзда 5 скорострілів. Французькі наст. по обох боках Селїцель не принесли нападаючим ніякого успіху. Днем і нічю по обох боках оживлена боротьба лїтаків.

На східнім фронтї.

Фронт ґенерала пільного маршалка князя Леопольда Баварського:

Боротьба поміж морем а Карпатами обмежена.

Фронт ґенерала кавалерії архикнязя Карла:

В горах Ґорґони на височинах на схід долини Путна опирають ся Москаль нашим наступам.

На границї на схід від Кеждівазаргелї здобув славний баварський полк ч. 19. вершок Рункуль Маре в штурмі і оборонив його перед завзятими протинаступами. На захід від предальського гостинця вдерли ся австро-угорські війська в румунські окопи. Війська під приказами ґенерала-поручника Крафта фон Дельмензінґен, поступаючи на схід від провалу Червоної Вежі, узяли в полон 10 офіцирів і більше як 650 жовнярів. В других місцях Семигородського фронту полонено позатим 650 Румунів і здобуто 15 скорострілів. Після донесень військ в бою бере участь румунське населене.

На балканськім фронтї.

Фронт ґенерала пільного маршалка Макензена:

Біля Сілїстрії живійший огонь гармат, як і в попередних днях.

Фронт македонський:

Поміж озерами Малік і Преспа на західній окраїні монастирської долини і на верхах Чекель відперто ворожі наступи.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

Видає і відвічає за ред.: Д-р Сидір Голубович. Друкарня А. Гольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.